

مشکاتیان؛ پیشانی بلند موسیقی خراسان

به مناسبت سالروز درگذشت استاد پرویز مشکاتیان، سنتورنواز نامدار خراسانی، محمدرضا دستگاهداری، آهنگ ساز و نوازنده، از راز ماندگاری، حسرت موسیقایی و فاصله مشکاتیان با جریان های بازاری می گوید

محمد بهبودی نیا
culture@khorasannews.com

«من دنبال هنر زمان هستم و نه به دنبال هنر زمانه»؛ شاید همین جمله کوتاه از پرویز مشکاتیان کلید فهم موسیقی او باشد؛ آهنگ سازی که حاضر نشد برای ماندن در میدان موسیقی، خودش را اسیر ساخت هر اثر پیش پا افتاده ای کند. مشکاتیان در طول ۵۴ سال زندگی، بیش از ۲۰۰ قطعه موسیقی و آثار مکتوب متعددی به جا گذاشت و با چهره هایی چون محمدرضا شجریان، ابتهاج، لطفی و حسین علیزاده همکاری کرد. اما چه چیزی آثار او را بعد از سال ها همچنان شنیدنی نگه داشته است؟ برای رسیدن به پاسخ این سوال با محمدرضا دستگاهداد، آهنگ ساز و نوازنده سنتور درباره شناخت مشکاتیان از شعر، جسارت او در تجربه گرایی، نگاهش به موسیقی پاپ و تأثیری که بر نسل های بعد گذاشت، گفت و گو کردیم.

لطفاً مختصری درباره استاد پرویز مشکاتیان
برایمان بگوئید.

استاد مشکاتیان ۲۴ اردیبهشت ۱۳۳۴ در نیشابور متولد شد و در ۳۰ شهریور ۱۳۸۸ در تهران در گذشت. او از ۶ سالگی موسیقی را شروع کرد. پس از دو دهه زندگی در نیشابور، در رشته مهندسی کشاورزی پذیرفته شد، اما در این رشته ادامه تحصیل نداد و در ادامه در رشته موسیقی دانشکده هنرهای زیبای تهران پذیرفته شد و از استادیانی مانند نور علی خان برومند بهره برد و همچنین شاگرد زرگانی مانند استاد دوامی، استاد مسعودی و... بود.

در سال ۱۳۵۰ به مرکز حفظ و اشاعه موسیقی وارد شد که در آن زمان بزگاران زیادی در آن حضور داشتند. استاد مشکاتیان با شاعران نامداری مانند هوشنگ ابتهاج نیز همنشین بود و در سال ۱۳۵۶ به پیشنهاد استاد ابتهاج،

گروه عارف‌اراهاندازی کرد و شروع به کار کردند. آن‌ها برنامه‌هایی در رادیو و تلویزیون آن زمان نیز داشتند، اما بعد از جمعه خونین سال ۱۳۵۷ دیگر در برنامه‌های تلویزیونی آن زمان شرکت نکرد. همان سال از همراهی با گروه عارف‌انصراف داد و با استاد علیزاده استاد لطیفی در گروه چاووش همکاری کرد. این گروه در آن زمان در حال ساخت‌آرایی بحال‌وهوای آن روزهای مردم‌بود.

استادانوربخش، استادناظری، بسطامی، جهاندار وورستیمانالبومهایزادی تولید کرد. تعدادقطعات موسیقی استادمشکاتانبیش از ۲۰۰ قطعه موسیقی اوآثارمکتوب او شامل ۱۷ کتاب ومقالات زادی است. مردمرداری می توان دلیل محبوبیت بالای این استاد کم نظیر شنودانست. در سال های آخر عمرش خانه نشین شد. در سال ۱۳۸۶ آخرین اجرایش را برگزار کرد. سرانجام، استاد سال ۱۳۸۸ به علت ایست قلبی، در ۵۴ سالگی درگذشت.

ندگاری پرویز مشکاتیان را در چه می‌دانید؟

مهم‌ترین معیارهایی که می‌توان در آثار این استاد روح مشاهده کرد، تصویرسازی و تبحر در اجرای ای مختلف بود. او شعر را به خوبی می‌شناخت و به همین شناخت، مناسب‌ترین نت‌ها را که با مفهوم شعر می‌بود، به کار می‌گرفت. شناخت شعر برای آهنگ‌ساز، نوازنده و خواننده یکی از موضوعاتی است که در بسیاری از موارد مورد غفلت قرار می‌گیرد. پرویز مشکاتیان وسواس و دقت نظر بالایی در این زمینه داشت. یکی دیگر از ویژگی‌های کارنامه هنری استاد، تنوع ریتم و هم‌رازی‌ها و حال و هوای سسل‌ها در آثار مختلف در آثار ایشان بود. این موضوع این‌توان در ارتباط گرفتن آثار او با لای مختلف به‌روشنی دید.

شما خواهید تنها یک ویژگی مشکاتیان را که در حرفه ای نوازندگان و آهنگ سازان موسیقی و خود شما موثر بوده است بگوئید، آن چیست؟

من جملات دقیق و موتیف‌های خاصی که استاد در بیان استفاده می‌کردند، مثال زدنی است. خلاقیت بنیان در کنار تسلط خاص بر موسیقی، شگفتی‌هایی

و ایجاد می کرد و همان نعمه ها و ریتم ها، آثار شگفت انگیزی را شکل می داد.

اگر امروز استاد مشکلاتیان میان ما بود، چگونه به خلق اثر می پرداخت و به چه مسائلی در حوزه موسیقی اعتراض می کرد؟

به نظر من اگر استاد میان ما بود، با جسارت و تجربه گریای وفرا
 ا: محلودیت ها و چار چوب ها، آثار مثال زنی خلق می کرد.
 مشکلاتیان دوست داشت همیشه هم را به حال و هوای مردم
 خود حرکت کند و یک جمله معروف دارد که می گفت:
 «من دنبال هنر زان هستم و دنبال هنر ز مانه نیستم». به
 این معنی که هنری اصیل است که ضمن حرکت در ز مان،
 دارای جوهری باشد که بتوان به آن اثر قابلیت خاصی داد
 و آن را ابدی کرد. استاد مشکلاتیان، به نظر من، هیچ گاه
 دنبال کسب شهرت و کار بازاری نبود و به همین دلیل هر
 کس که از این استاد منتظمی می شد، برای مردم خاص و
 دوست داشتنی بود.

نظر استاد درباره موسیقی یاب چه بود؟

استاد مشکاتیان در کتاب هایش به این نکته اشاره کرده که:

این موسیقی که امروز در کشور ما می شنویم، موسیقی پاپ نیست و تعریف دیگری دارد، ولی اگر این موسیقی روح روان مردم را جلأ بدهد، خوب است.» استاد مشکاتیان هیچ وقت به صورت مستقیم با دموقله تأیید یا رد موسیقی پاپ را از آنجا نشد. با این حال، بر اساس تجربه و شناختی که من از آن روز ایشان دارم، این گونه به نظر می رسد که اگر هنوز میان ما بود، این نوع موسیقی را تأیید نمی کرد و مورد پسندش هم نبود.

شما تا امروز با خواننده‌های مطرح همکاری

کرده‌اید؛ آیا در این مسیر از مکتب استاد
مشکاتیان در این آثار بهره‌برداری کرده‌اید؟
آثار این استاد مسلم موسیقی نه تنها بر مسیر حرفه‌ای من بلکه بر سنتور نوازی و آهنگ‌سازی بسیاری از هنرمندان تأثیر گذار بوده است. من از زمانی که در شهر کرمان موسیقی را شروع کردم، بر نظر استاد سالارزاده که از شاگردان استاد مشکلاتی بود، فعالیتهم را کردم. گوش دادن مکرر آثار استاد باعث شد که من هم به‌عنوان هنر جوی سنتور مسیری خاص، را انتخاب کنم و فراموشید اثر استاد تأثیر فراوانی در نوآوری و ساخت موسیقی برای من داشت.

[illegible]

برگ سبز، سند کمپانی و کارت خودرو برپایه کی تی یکس مدل ۱۳۳۲، سند انتظامی ایران ۲۱-۵۱۲-۳۱ برگ شش شش ۵۲۳۸۲۵، سند موروث ۱۳۳۹-۵۱۲-۱ بنام مهدی فلاح کیش مفقود شده و فاقد اعتبار است	برگ سبز و سند کمپانی خودرو پژو ۲۰۶ مدل ۸۵ یکس مدل ۱۳۳۲، سند انتظامی ایران ۲۶-۳۸۵-۹۲ و شماره موتور ۱۳۳۹-۱۲۰-۱۳۳۹۸ و شماره شش شش ۱۰۸۵۱۳۶۹ بنام معصومه مولائی مفقود و فاقد اعتبار است	مدرک دانشنامه پزشکی عمومی و دکتری تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، سند خرید فرزند عبدالهادی به شماره ملی ۰۱۱۲۰۴۰۱۱۱ مفقود و فاقد اعتبار است	برگ سبز، سند مالکیت خودرو فونیکس تیکو ۸ پرومکس سفید مدل ۴۰۳ برگه سبز، سند کمپانی و کارت خودرو برپایه کی تی یکس مدل ۱۳۳۲، سند موروثی ۵۱۲-۲۱-۵۱۲ برگ شش شش ۵۲۳۸۲۵، سند شماره موتور ۱۳۳۹-۱۲۰-۱۳۳۹۸ و شماره شش شش ۱۰۸۵۱۳۶۹ بنام مهدی فلاح کیش مفقود شده و فاقد اعتبار است
--	---	---	--

[illegible][illegible]